

آموزش سنتی سخنرانی و یادگیری مشارکتی

نویسنده:

راضیه حسینی

www.ketab.ir

سرشناسه	: حسینی، راضیه، ۱۳۷۰-
عنوان و نام پدیدآور	: آموزش سنتی سخنرانی و یادگیری مشارکتی/نویسنده راضیه حسینی.
مشخصات نشر	: اهواز: انتشارات علوم و فنون پزشکی اهواز، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۴۹-۰۹۳-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: مهارت‌های اجتماعی -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	: Social skills -- Iran -- Case studies
موضوع	: کار گروهی در آموزش و پرورش -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	: Group work in education-- Iran-- Case studies
موضوع	: سخنرانی
موضوع	: Lectures and lecturing
موضوع	: شاگردان -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	: Students -- Iran -- Case studies
رده بندی کنگره	: ۶۹۱HM
رده بندی دیویی	: ۱۴۰۹۵۵/۳۰۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۶۱۲۳۳۲
وضعیت رکورد	: فیبا

نام کتاب: آموزش سنتی سخنرانی و یادگیری مشارکتی

نویسنده: راضیه حسینی

ناشر: انتشارات علوم و فنون پزشکی اهواز

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بها: ۳۲۰۰۰ تومان

اخطار!

هرگونه چاپ و تکثیر (اعم از: زیراکس، بازنویسی، ضبط کامپیوتری، تهیه CD) از محتویات این اثر بدون اجازه کتبی از مؤلف ممنوع است. متخلفان به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

مرکز نشر و پخش: اهواز-امانیه- خیابان سقراط غربی جنب مجتمع تصادفات دادگستری-کوچه خاکسار- پلاک ۱۲۰

تلفن تماس: ۰۶۱-۳۳۳۳۲۸۹۳-۳۳۳۳۳۸۶۵ دورنگار: ۰۶۱-۳۳۳۶۴۵۶۸

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۱۷	 تعاریف و اصطلاحات نظری
۱۷	 تعاریف عملیاتی
۱۹	 تدریس
۱۹	 تعریف تدریس
۲۰	 مفهوم تدریس
۲۳	 تعریف روش تدریس
۲۴	 راهبرد مستقیم (ستی)
۲۶	 آموزش روش سخنرانی
۲۷	 محاسن و معایب روش سخنرانی
۲۸	 محدودیت‌های روش سخنرانی
۲۹	 مراحل اجرای روش سخنرانی
۳۰	 مرحله دوم، مقدمه سخنرانی
۳۲	 مرحله سوم، متن و محتوای سخنرانی
۳۳	 مرحله چهارم، جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۳۳	 تاریخچه و تعاریفی از یادگیری مشارکتی
۳۶	 ویژگی‌های یادگیری مشارکتی
۳۸	 مشخصه‌های یادگیری مشارکتی
۴۴	 وجوه تمایز بین گروه‌های مشارکتی و غیر مشارکتی
۴۶	 مقایسه‌ی رویکرد یادگیری مشارکتی با رویکرد یادگیری رقابتی و انفرادی
۴۹	 مراحل طراحی فعالیت‌های مشارکتی و نحوه‌ی آماده‌سازی دانش‌آموزان
۵۰	 دیدگاه‌های مختلف درباره‌ی مراحل شکل‌گیری گروه
۵۲	 روش‌های گروه‌بندی
۵۳	 ترکیب و نقش اعضای گروه مشارکتی
۵۵	 انواع سبک‌های یادگیری و روش‌های تدریس مشارکتی
۵۶	 روش تقسیم دانش‌آموزان به گروه‌ها بر اساس موفقیت تحصیلی
۵۸	 روش بازی‌های گروهی
۵۸	 سبک انفرادی با یاری گرفتن از گروه

روش‌های معمایی ۱ و ۲ الگوی جیگ ساو جورچین (تقسیم موضوع به بخش‌های مختلف).....	۵۹
سبک یادگیری با هم و سبک خواندن و نوشتن تلفیقی مشارکتی.....	۶۵
طرح تدریس اعضاء تیم.....	۶۵
فواید روش یادگیری مشارکتی و معیارهای اثربخشی سبک‌های مختلف یادگیری مشارکتی.....	۶۸
مشکلات و محدودیت‌های کاربرد یادگیری مشارکتی و ارائه راه‌حل‌ها.....	۷۱
نقش معلم در فرایند اجرای یادگیری مشارکتی.....	۷۶
مقایسه ویژگی‌های کلاس‌های سنتی سخنرانی با کلاس‌های مشارکتی.....	۸۱
اجتماعی شدن.....	۸۳
تعریف مهارت‌های اجتماعی.....	۸۴
انواع مهارت‌های اجتماعی.....	۸۸
عوامل تعیین‌کننده مهارت‌های اجتماعی را می‌توان شامل سه دسته دانست.....	۸۹
موضع‌گیری‌های نظری درباره مهارت‌های اجتماعی.....	۹۰
مدل شایستگی‌های اجتماعی هوگان.....	۹۰
نظریه جولین راتر.....	۹۰
نظریه آلبرت بندورا.....	۹۱
نظریه اریکسون درباره رشد روانی و اجتماعی.....	۹۳
نظریه ویگوتسکی.....	۹۵
مدل مهارت‌های اجتماعی ریجیو.....	۹۵
علل نقص در مهارت‌های اجتماعی.....	۹۶
تأثیر و اهمیت یادگیری مشارکتی بر مهارت‌های اجتماعی.....	۹۸
یافته‌های حاصل از مطالعات نویسنده.....	۱۰۰
تأثیر تدریس به روش سخنرانی بر مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان.....	۱۰۰
تأثیر تدریس به روش یادگیری مشارکتی بر مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان.....	۱۰۱
تفاوت بین تأثیر تدریس به وسیله‌ی روش سخنرانی و روش یادگیری مشارکتی بر مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان.....	۱۰۳
منابع.....	۱۰۹

مقدمه

درباره اهمیت تعلیم و تربیت (آموزش و پرورش) امانوئل کانت می‌گوید: "بشر تنها با تعلیم و تربیت می‌تواند آدم شود و آدمی چیزی جز آنچه تربیت از او می‌سازد نیست." او همچنین می‌نویسد: "در بین ابداعات بشر دو تا از مابقی مشکل‌تر است: هنر مملکت‌داری یا حکومت و هنر تعلیم و تربیت."

کارایی آموزش و پرورش نه تنها در گروی غنای برنامه‌ها و روش‌های آموزشی و آمار فارغ‌التحصیلان با معلومات بالا است، بلکه از آن مهم‌تر در گرو شناخت ابعاد گوناگون روانشناختی دانش‌آموزان و شکوفا ساختن استعدادهای آن‌ها است. دانش‌آموزانی که در وهله‌ی نخست به خویشتن اعتماد داشته باشند و با پذیرفتن ارزش وجودی خویش، قدرت پذیرش دیگران را بیابند و از ایجاد ارتباط اجتماعی سالم با آن‌ها لذت ببرند.

هدف از تدریس، افزایش توانایی یادگیری است و تدریس خوب نتیجه‌اش خوب یادگرفتن است. دانش‌آموزانی خوب یاد می‌گیرند که راهبردهای خوب یادگرفتن و کسب آموزش و پرورش را در خود توسعه می‌دهند. اگرچه تدریس به دانش‌آموزان کمک می‌کند که ذخایر این راهبردها در آنان توسعه یابد، این الگوها به دانش‌آموزان به مثابه فردی با توانایی افزایش تفکر و رفتار عاقلانه و ساختن مهارت‌ها و تعهدات اجتماعی یاری می‌رساند، متأسفانه در مدارس موجود چندان توجهی به این اصل نمی‌شود. نظام‌های آموزشی و معلمان بیش از آنکه عمل کنند حرف می‌زنند آنان با روش‌های خشک قالبی، دیکته کردن کتاب‌های درسی و برنامه‌های فشرده خود، قدرت اندیشیدن را از شاگردان گرفته‌اند. مدارس به جای انتقال و انباشتن حقایق علمی به ذهن شاگردان، بایستی به روش‌های فعال که باعث افزایش قدرت تفکر انتقادی و اندیشیدن در دانش‌آموزان می‌شود تأکید کنند.

مشاهدات و اندازه‌گیری‌هایی که در طی سال‌ها در کلاس‌های درس انجام گرفته نشان می‌دهد که در شیوه‌های آموزش سنتی یک معلم به تنهایی حدود یک دوم از وقت کلاس

را صحبت می‌کند و به‌طور سنتی معلم ۵۰ درصد وقت کلاس را به حرف زدن اختصاص می‌دهد.

روش‌های سنتی به‌طور کلی روش‌های کهنه و منسوخ نیستند و از طرفی روش‌های جدید نیز کاملاً مطلوب و معمول نمی‌باشند و اصولاً روش‌های قدیمی را در آموزش‌های امروز، از لحاظ روش اجرا نمی‌توان به کلی مطرود دانست.

نتایج تحقیقات و همچنین نظریه‌های جدید و پیشرفته یادگیری تأکید زیادی بر مشارکت دانش‌آموزان در حین تدریس و فعال بودن آن‌ها دارد. در این صورت است که یادگیری در همه ابعاد ذهنی، عاطفی و روانی- حرکتی فرد اتفاق می‌افتد و دانش‌آموزان مسئله را در گروه کشف می‌کنند و از کشف آن لذت می‌برند و اصولاً یادگیری در اثر تعامل و در گروه حاصل می‌شود. در این روش، انگیزه دانش‌آموزان زیاد است، زیرا خود شریک و بنیان‌گذار فعالیت‌ها می‌شوند. پس از تحلیل دقیق موضوع به یادگیری عمیق‌تری دست می‌یابند و این روش می‌تواند قوه تفکر قدرت حل مسئله و خلاقیت آن‌ها را توسعه دهد. آن‌ها در عین اینکه هویت علمی خود را باز می‌کنند در زمینه‌های اجتماعی و ارتباطی مهارت پیدا می‌کنند و با مشارکت آن‌ها، انرژی ذهنی و توانایی‌شان بکار گرفته شده و احساس مؤثرتری خواهند داشت.

یادگیری مشارکتی از جمله روش‌های فعالی است که امروزه مورد توجه بسیاری از صاحب‌نظران و متخصصان تعلیم و تربیت قرار گرفته است و به اعتقاد جویس و همکاران در صورتی که روش مشارکتی با سایر روش‌ها ترکیب شوند، تأثیرات فزاینده‌ای خواهند داشت.

با توجه به موارد فوق، لزوم تجدید نظر در روش‌های تدریس سنتی و توجه بیشتر به روش‌های فعال تدریس از سوی مدارس و مراکز آموزشی ضرورت پیدا می‌کند و از بین الگوهای نوین و پیشرفته تدریس که یادگیری معنی‌دار را در فراگیران شکل می‌دهد، تدریس مشارکتی یا مبتنی بر تفکر انتقادی است. این روش به عنوان استراتژی مفیدی می‌تواند در یادگیری متون درسی کمک فزون‌تری به فراگیران بکند. نظریه‌های تدریس

یادگیری در جهت دادن به فعالیت‌های آموزشی تأثیر بسیاری دارند. بسیاری از معلمان از فضای غیرفعال و شرایط خشک و غیرواقعی کلاس‌های خویش ناراضی هستند، آنان به دنبال روشی هستند که بتوانند در دانش‌آموزان انگیزه کافی برای کسب دانش و انجام فعالیت‌های آموزشی ایجاد کنند.

مهارت‌های اجتماعی و آموزش و پرورش صحیح آن، موضوعی است که در سال‌های اخیر کمتر به آن توجه شده است. حال آنکه، اجتماعی شدن که جریانی است پیچیده که در آن هنجارها، مهارت‌ها و انگیزه‌های فرد شکل می‌گیرد و در ایفای نقش‌های آتی وی نقش به سزایی دارد.

در نظام آموزشی نیز اگر کودکی فاقد مهارت‌های اجتماعی باشد اغلب با وصله‌های ناجور برچسب زده شده، به عنوان کسانی که مشکلات اجتماعی دارند تلقی می‌شود. ناتوانی در مهارت‌های اجتماعی حتی مشکلاتی را در زمینه‌ی پیشرفت تحصیلی به وجود می‌آورد، چراکه فقدان این مهارت می‌تواند نقش و عزت نفس فرد را تباه ساخته و به عنوان فردی متفاوت از دیگران و یا غیرطبیعی از نظر همسالان تلقی گردد. در چنین وضعی فرد به راحتی طرد می‌شود و موقعیت‌های مطلوب رشد و پیشرفت همگام با همسالان را از دست می‌دهد.

یکی از اهداف عالی نظام رسمی آموزش و پرورش کشور، اجتماعی کردن کودکان و نوجوانان است، زیرا رشد و تحول اجتماعی در سایه اجتماعی شدن، سازگاری و برقراری ارتباط مناسب با دیگران میسر می‌باشد... امروزه از آموزش به مثابه یک فرآیند منظم یاد می‌شود که به موجب آن، اطلاعات، مهارت‌ها و نگرش‌های دانش‌آموزان تقویت می‌شود و گسترش می‌یابد. در این فرآیند، انباشت اطلاعات مورد نظر نیست و به تولید و گسترش اطلاعات و مهارت‌ها توجه می‌شود. بعلاوه، هنر تدریس، یکی از مهارت‌های مهم فنی و حرفه‌ای معلمان است که لازمه‌ی آن، شناخت فراگیران، توجه به تفاوت‌های فردی و مهم‌تر از آن شناخت روش‌های یاددهی - یادگیری کارآمد است. به نظر می‌رسد که موفقیت معلمان موفق و برتر، تنها به دلیل آگاهی بیشتر ایشان نسبت به موضوع درس نبوده، بلکه به دلیل استفاده از شیوه‌های فعال تدریس در موقعیت‌های مناسب بوده است.